

کنفرانس عمران، معماری و شهرسازی

کشورهای جهان اسلام ایران -

تبریز (پایتخت گردشگری کشورهای اسلامی ۲۰۱۸)

بررسی عوامل تأثیرگذار بر توسعه کالبدی شهری (مورد مطالعه: شهر ارومیه)

دکتر علی مصیب زاده^۱، دکتر اصغر عابدینی^۲، راضیه رحیمی^{۳*}

۱- استادیار گروه شهرسازی، دانشکده معماری-شهرسازی و هنر، دانشگاه ارومیه amosayyeb2000@gmail.com

۲- استادیار گروه شهرسازی، دانشکده معماری-شهرسازی و هنر، دانشگاه ارومیه abedini59@gmail.com

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد رشته برنامه‌ریزی شهری، دانشکده معماری-شهرسازی و هنر، دانشگاه ارومیه rahimi.r1319@gmail.com

چکیده

شهرهای بزرگ در نظام شهری کشور از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند به طوری که اغلب این شهرها، مراکز استان بوده و به تبع شرایط ویژه خود، نسبت به سایر نقاط شهری رشد بیشتری داشته‌اند، چنین رشدی که اغلب بی برنامه و لجام گسیخته است هزینه‌های زیادی را برای شهرها تحمیل کرده و پایداری شهرها را تهدید می‌نماید. این پژوهش از لحاظ نوع روش تحقیق توصیفی - تحلیلی است. ابزار گردآوری داده‌ها روش کتابخانه‌ای، مشاهده، پرسشنامه (SPSS) بوده است. در پژوهش حاضر از مدل تحلیل عاملی برای بررسی و تحلیل توسعه کالبدی و فیزیکی استفاده شده است که هدف آن شناسایی عوامل و نیروهای تأثیرگذار بر توسعه شهر بزرگ ارومیه است. در نهایت پس از بررسی و تحلیل بر اساس فرضیات یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که به ترتیب، عوامل اصلی شناسایی توسعه کالبدی شهری در شهر ارومیه را، مدیریتی- اجتماعی، اداری- اقتصادی، اقتصادی، اداری- اجتماعی، اجتماعی تشکیل می‌دهند که در این میان دو عامل اول حدود ۴۲ درصد توسعه کالبدی و پنج عامل در کنارهم حدود ۸۳ درصد توسعه کالبدی را تبیین می‌کنند. همچنین بر اساس فرمول هلدرن ۷۲ درصد از توسعه شهر در فاصله زمانی ۱۳۹۵ - ۱۳۳۵ مربوط به رشد جمعیتی و ۲۸ درصد از رشد شهر، به گسترش افقی و ناموزون (اسپرال) شهر مربوط است که نتیجه آن کاهش تراکم ناخالص جمعیت و افزایش سرانه ناخالص زمین شهری در راستای پراکنش فضایی شهر بوده است.

واژگان کلیدی: توسعه، توسعه کالبدی، تحلیل عاملی، شهر ارومیه